

การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองของสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

Comparative study of the constitutional law and the political institution of
the lao people's democratic republic and the socialist republic of Vietnam

พระครูวิธานสุพัฒน์กิจ,¹
โกเมศ ขวัญเมือง², ประเสริฐ ลิ้มประเสริฐ³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษา กฎหมายของรัฐธรรมนูญ และ องค์ประกอบของสถาบันการเมืองภายในรัฐของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (2) เพื่อศึกษา การวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (3) เพื่อศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจการบริหารในรูปแบบเมือง การปกครองระบบแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ผลการวิจัย พบว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ต่างมี “รัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร” ตามรูปแบบ “รัฐสังคมนิยม” ที่ยึดในหลักการที่สำคัญอำนาจอธิปไตย ทั้งหมดเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ทุกกลุ่มชนชาติ โดยสำคัญทุกชนชั้น ในเรื่องของการแบ่งแยกอำนาจรัฐนั้น พบว่า ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ไม่มีหลักการแบ่งแยกอำนาจ ดังเช่น ในด้านเสรีประชาธิปไตยอื่นๆ เพราะรัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศ กำหนดให้นิติบัญญัติ (สภาแห่งชาติ) เป็นองค์กรสูงสุดของรัฐที่มีอำนาจในการแต่งตั้ง ถอดถอน ฝ่ายบริหาร (ประธานาธิบดี, ประธานประเทศ และนายกรัฐมนตรี และยังมีอำนาจในการเลือกตั้งกรรมการประชาชน ศาลประชาชนสูงสุด และอัยการประชาชนสูงสุด ในส่วนพรรคการเมืองนั้น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ต่างมีระบบพรรคการเมืองพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งมีบทบาทในการป้อนสมาชิกพรรค เข้าไปใช้อำนาจ ในสภาแห่งชาติ และเป็นฝ่ายบริหาร ในฐานะรัฐบาลเป็นผู้บริหารประเทศ (ประธานาธิบดี /ประธานประเทศ) และนายกรัฐมนตรี

จากการที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีระบบพรรคเดียว ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตาม “ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน” โดยอาศัยระบบ

* นิสิตหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประชาธิปไตยรวมศูนย์ มีเสรีภาพในการถกเถียงภายในพรรค ทำให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติตามนโยบาย ด้วยเหตุนี้ทำให้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จึงเป็นรัฐบาลที่มีเอกภาพ มีเสถียรภาพทางการเมือง นโยบายที่พรรคเดียวกำหนดขึ้นจะเป็น “พหุนะ” ในการทำความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงมั่งคั่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติ จากการที่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ประกาศ “นโยบาย จินตนาการใหม่” และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้ประกาศ “นโยบาย โดยเมื่อย” ทำให้ อัตลักษณ์ (Identity) ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองโดดเด่น ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกัน

คำสำคัญ : รัฐ, กฎหมาย, รัฐธรรมนูญ, การเมือง, คอมมิวนิสต์

Abstracts

This Research Article with the following objectives : (1) To study the law of the Constitution; and the composition of intra-state political institutions of the Lao People's Democratic Republic and the Socialist Republic of Vietnam. (2) To study the political and administrative evolution of the Lao People's Democratic Republic and the Socialist Republic of Vietnam; (3) To study, analyze problems, obstacles and recommendations on the relationship between the legislative power and the administrative power in the urban and administrative system of the Lao People's Democratic Republic and the Socialist Republic of Vietnam;.

The results of the research revealed that the Lao People's Democratic Republic and the Socialist Republic of Vietnam each have a “written constitution” In the form of a “socialist state” that adheres to important principles of sovereignty. All belong to the people, by the people and for the people. all ethnic groups important for all classes In terms of the separation of state powers, it was found that in the Lao People's Democratic Republic and the Republic Vietnamese socialism There is no principle of separation of powers. as in other liberal democracies because the constitutions of both countries set the legislature The National Assembly (National Council) is the state's highest body with power to appoint, remove, or remove the executive branch (President, President and Prime Minister). and also has the power to elect people's directors Supreme People's Court and the People's Attorney General In the political party Lao People's Democratic Republic and the Socialist Republic of Vietnam Each has a single political party system, the Communist Party of Vietnam. and the Lao People's Revolutionary Party which plays a role in entering party members take power in the National Assembly and is the management As the government is the country's executive (President /President of the country) and Prime Minister

From the Lao People's Democratic Republic and the Socialist Republic of Vietnam one party system which is a political party established under "Marxism-Leninism" based on a centralized democracy, there is freedom of debate within the party. resulting in unity in compliance with the policy for this reason Lao People's Democratic Republic and the Socialist Republic of Vietnam, therefore, it is a united government. politically stable One-party policy is necessary "vehicles" in making economic, social and security prosperity through natural resources As the Lao People's Democratic Republic has announced the "New Imagination Policy" and the Socialist Republic of Vietnam has announced the "Doi Moi Policy" Make the identity (Identity) of the constitutional law. and political institutions, outstanding in economic, social and national security Which is higher than the member countries of the ASEAN Economic Community together.

Keyword: State, Law, Constitution, Politics, Communist.

1. บทนำ

การต่อสู้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อสร้างชาติบนเส้นทางประวัติศาสตร์ ดังที่ศาสตราจารย์คลิฟตัน ดีออดด์ ชาวอเมริกัน กล่าวว่า ลาว หมายถึง ใหญ่หรือคนใหญ่ ชาติลาวจึงหมายความว่า เป็นชาติใหญ่มีคนมาก และมีความเจริญมีอารยธรรมสูงในสมัยโบราณ⁴

จากคำนิยาม จะเห็นได้ว่า การให้คำนิยามถึงที่มาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะเน้นไปที่มาหรือรากเหง้าของคำศัพท์เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ลาว ได้ก่อตั้งอาณาจักรล้านช้าง โดยมีอาณาเขตที่กว้างใหญ่ด้านตะวันออกจดเขตเวียดนาม ตั้งแต่จีนลงมาถึงกัมพูชา ตะวันตกจดล้านนาไทย และกรุงศรีอยุธยา ทิวเขาเพชรบูรณ์ และดงพญาไฟ ด้านเหนือจดสิบสองปันนา มณฑลยูนนานของจีน ด้านทิศใต้จดเขตกัมพูชา ทั้งนี้ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18⁵ เป็นต้นมา ประเทศลาวได้ถูกอิทธิพลและถูกกำลังรุกรานจากภายนอกมาตลอด และเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประเทศที่ยาวนานนับแต่เจ้าฟ้าจ๋มได้สถาปนาอาณาจักรล้านช้างขึ้นในปี พ.ศ. 1896 ลาว ก็มีความเจริญรุ่งเรืองมาโดยตลอด แต่ก็มีบางช่วงเวลาที่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของต่างชาติ

ทั้งนี้ เมื่อฝรั่งเศสก็ได้รวบรวมเอาหลวงพระบาง เวียงจันทน์ และจำปาสักเข้าด้วยกัน และเรียกรวมๆ ว่า ลาว กระทั่งปี พ.ศ. 2496 ฝรั่งเศสแพ้สงครามแก่เวียดนาม ลาวจึงได้อิสรภาพตามอนุสัญญา เจนีวา ปี ค.ศ. 1954 แต่เมื่อได้รับอิสรภาพแล้วภายในประเทศลาวเองก็ได้แตกแยก และต่อสู้อันเองเป็น 3 ฝ่าย ในที่สุดฝ่ายซ้ายจัดของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งนำโดยนายไกสอน พรมวิหาน เป็นผู้นำก็ได้รับชัยชนะ จึงได้ยกเลิกระบอบกษัตริย์ และสถาปนาประเทศขึ้นเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขึ้นในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2518 วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2532

⁴ ปวีศร เลิศธรรมเทวี, รัฐธรรมนูญกับการรับรอง และคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2558), หน้า 103-116.

⁵ เต็ม วิภาคย์พจนกิต, ประวัติศาสตร์ลาว, (มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์, เอกสาร ทางวิชาการ หมายเลข 3/2530, (สิงหาคม 2530), หน้า 1.

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หลังจากยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรลาวเมื่อ พ.ศ. 2518 เป็นเวลา 16 ปีหลังจากจัดตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สภาประชาชนสูงสุดซึ่งเป็นหน่วยงานด้านนิติบัญญัติสูงสุดของรัฐ ได้ผ่านร่างรัฐธรรมนูญ การร่างรัฐธรรมนูญนั้นได้เริ่มต้นอย่างช้าๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 แต่ก็ไม่มีความก้าวหน้าจนการประชุมพรรคครั้งที่สาม จึงได้เร่งรัดการร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ทำงานอย่างไม่เป็นทางการโดยมีประธานคือ สีสมพน โลวันไซ ซึ่งเป็นคณะกรรมการโพลิตบูโร มีที่ปรึกษาจากเยอรมันตะวันออก การมอบหมายงานอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นเมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2527

รัฐธรรมนูญของประเทศลาว ฉบับพ.ศ. 2534 ประกอบด้วย 10 หมวด และ 80 มาตรา ต่อมาในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ในการประชุมสมัชชาสามัญครั้งที่ 3 ของสภาแห่งชาติชุดที่ 5 จึงได้มีการยื่นญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยได้มีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มหมวด และมาตราเข้าไป กลายเป็น 11 หมวด และ 98 มาตราในปัจจุบัน โดยมีการรับรองตามมติของประธานสภาแห่งชาติในวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ประกาศใช้โดยประธานประเทศตามรัฐดาร์สเลขที่ 032/สปป. ลงวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2546

ในส่วนที่เป็นโครงสร้างทางการเมืองการปกครองส่วนกลางนั้น ประกอบไปด้วยสถาบันหรือองค์การหลัก ดังต่อไปนี้

(1) ฝ่ายบริหารของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถือว่า มีอำนาจมาก ตั้งแต่การเริ่มรับตำแหน่ง ด้วยบุคคลที่ก้าวขึ้นมารับหน้าที่ประธานประเทศที่ดีหรือนายกรัฐมนตรีที่ดีต่างมาจากการเป็นผู้นำพรรคปฏิวัติประชาชนลาวทั้งสิ้น ในส่วนของรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็ให้ความสำคัญตามตำแหน่ง ดังนี้ 1.1 ประธานประเทศ (President of the Republic) 1.2 คณะรัฐบาล (Government) (ทั้งนี้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ซึ่งนายกรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งของประธานประเทศ โดยผ่านการอนุมัติจากสภาแห่งชาติ)

(2) ฝ่ายนิติบัญญัติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นกฎหมายพื้นฐานแห่งรัฐในการดำเนินงานของสภาแห่งชาติปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วย สภาแห่งชาติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ

(3) ฝ่ายตุลาการ ในส่วนของโครงสร้างการปกครองฝ่ายตุลาการของลาว ได้จัดโครงสร้างส่วนตุลาการ โดยแบ่งออกเป็น 2 องค์การ ได้แก่ 3.1 ศาลประชาชน 3.2 องค์การอัยการประชาชน

อย่างไรก็ตาม สภาแห่งชาติของลาว เป็นองค์กรนิติบัญญัติสูงสุดของลาว มีอำนาจในการเห็นชอบตำแหน่งสำคัญต่างๆ อาทิ ประธานประเทศ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี และยังถือเป็นองค์กรตัวแทนของประชาชน เป็นองค์กรตัวแทนแห่งสิทธิอำนาจ และผลประโยชน์ของประชาชน เป็นองค์การอำนาจแห่งรัฐ และเป็นองค์การนิติบัญญัติที่มีสิทธิพิจารณาข้อตัดสินใจหรือปัญหาสำคัญของชาติรวมทั้งติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของคณะรัฐบาล ศาลประชาชน และองค์การอัยการประชาชน ทั้งนี้ ศาลประชาชนของลาวเป็นองค์กรตุลาการ ที่ได้รับการแต่งตั้ง และเห็นชอบจากสภาแห่งชาติ

ส่วนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม แม่ Ho Chi Minh⁶ ผู้นำขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม ประกาศเอกราชเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2528) แต่เจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสกลับไม่ยอมรับการประกาศเอกราชครั้งนั้น และพยายามกลับเข้ามายึดครองเวียดนามต่อไป จนกระทั่งต้องพ่ายแพ้ในสงครามเผด็จศึก เดียน เบียน ฟู (Dien Bien Phu) หลังการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนามจากเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส ลึ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1954 และมีการลงนามในข้อตกลงสันติภาพเจนีวา (The Geneva Accords) เมื่อเดือน กรกฎาคม ค.ศ. 1954 ประเทศเวียดนามถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยเส้นขนานที่ 17 คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (Democratic Republic of Vietnam) ทางภาคเหนือหรือเวียดนามเหนือ นำโดย โฮ จี มินห์ และรัฐเวียดนาม (State of Vietnam) หรือสาธารณรัฐเวียดนาม (Republic of Vietnam) ทางใต้หรือเวียดนามใต้ ภายใต้กษัตริย์เป่า ได๋ (Bao Dai) และต่อมา โง ดินห์ เดียม (Ngo Dinh Diem) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาจนกระทั่งเสียชีวิตจากการลอบสังหารในปี ค.ศ. 1963 ก่อนที่เวียดนามใต้จะอยู่ภายใต้การปกครองของนายพลทหารอีกหลายคนในเวลาต่อมา อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของเวียดนามได้รับอิทธิพลจากหลายแหล่งรวมถึงอิทธิพลทางวัฒนธรรมจีน

นอกจากนั้น อิทธิพลจากจีนสมัยใหม่ โดยเฉพาะผู้นำอย่าง เหมา เจ๋อตุง (Mao Zedong)⁷ ก็มีอยู่ไม่น้อย แม้จะมีความซับซ้อนอยู่มาก โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ของประเทศเวียดนาม แม้จะเป็นที่ยอมรับว่าชัยชนะของคอมมิวนิสต์จีนในปี ค.ศ. 1949 จะเป็นแรงบันดาลใจให้กับคอมมิวนิสต์เวียดนามในการดำเนินการปฏิวัติต่อไป แต่ก็ต้องยอมรับว่ารูปแบบทางการเมืองของเวียดนาม โดยเฉพาะกระบวนการทางกฎหมาย ระบบการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริหารอุตสาหกรรม ซึ่งยึดโยงกับระบบการเมืองที่ได้รับอิทธิพลจากสหภาพโซเวียตมากกว่า แต่แม้ว่าอิทธิพลของจีน และโซเวียตจะมีอยู่ในระบบการเมืองสมัยใหม่ของเวียดนาม ก็ได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้อง และตอบรับกับปัญหาของประเทศเวียดนามเอง

การรวมเวียดนามเหนือ และใต้ (สาธารณรัฐเวียดนามเดิม) ในปี 2519 เป็นแรงจูงใจหลักในการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี 2502 มีการแก้ไขตามแนวอุดมการณ์ที่กำหนดไว้ในการประชุมสภาแห่งชาติครั้งที่ 4 ของ VCP ในปี 2519 โดยเน้นย้ำถึงอำนาจอธิปไตยที่เป็นที่นิยม และมีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จในการดำเนินการปฏิวัติ ในการผลิตวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีวัฒนธรรม และอุดมการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบพื้นฐานของการเริ่มต้นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการรวมตัวกันอีกครั้ง รัฐธรรมนูญยังเน้นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการเมืองใหม่ เศรษฐกิจใหม่ วัฒนธรรมใหม่ และบุคคลสังคมนิยมใหม่

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญของเวียดนามนำมาใช้เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2556 โดยวันที่สิบสาม สมัชชาแห่งชาติ และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 4 ที่รัฐบาลเวียดนามประกาศใช้นับตั้งแต่การรวมประเทศ

⁶ หนูฮัก ภูมิสุวรรณ, บทอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญแห่ง สปป. ลาว, ที่เสนอต่อที่ประชุม สภาประชาชนสูงสุดครั้งที่ 6, 13 สิงหาคม 1991), หน้า 2.

⁷ Cima, Ronald J., (ed.), *Vietnam a Country Study*, Area handbook Department series, (Department of The Army, Washington DC : 1989), pp. 200-202.

ทางการเมืองในปี พ.ศ. 2519 เข้าเป็นประเทศเดียวกัน ใช้ชื่อประเทศใหม่ว่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)

โครงสร้างการปกครองของเวียดนามปัจจุบันประกอบด้วย ดังนี้

(1) สภาแห่งชาติ (Quoc Hoi หรือ National Assembly) ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีสมาชิก (ไม่เกิน 500 คน) มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดนโยบายทั้งภายใน และต่างประเทศ มีหน้าที่บัญญัติ และแก้ไขกฎหมาย แต่งตั้งประธานาธิบดี ตามที่พรรคคอมมิวนิสต์เสนอ ให้การรับรองหรือถอดถอนนายกรัฐมนตรี ตามที่ประธานาธิบดีเสนอ รวมทั้งแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ อันเป็นระบบการบริหารแบบผู้นำร่วม

(2) ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ประธานาธิบดี ทำหน้าที่ดูแลนโยบายของราชการทหาร และการรักษาความสงบภายในประเทศ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี มีวาระดำรงตำแหน่ง 5 ปี เลขานุการพรรคคอมมิวนิสต์ คณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กรมการเมือง (Politburo) เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์

อย่างไรก็ตาม การเมืองพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดเพียงพรรคเดียว ผูกขาดการชี้นำภายใต้ระบบผู้นำร่วม (Collective leadership) ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการจัดการทุกด้าน ทำให้เวียดนามมีเสถียรภาพทางการเมือง และมีเอกภาพสูง เวียดนามมีการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแต่ละจังหวัดมีคณะกรรมการประชาชน (Provincial People's Committee) ทำหน้าที่บริหารงานภายในท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ นโยบาย กฎระเบียบต่างๆ ที่บัญญัติโดยองค์กรของรัฐที่อยู่ในระดับสูง

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีการปกครองแบบสังคมนิยม มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ และมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร และคณะรัฐมนตรี มีพรรคการเมืองพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม รัฐธรรมนูญ (ค.ศ. 1980) กำหนดให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นกำลังหลักในการนำรัฐ และสังคม (The force leading the state and the society)

ดังนั้น พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม จึงเป็นแกนกลางที่กำหนดบทบาททางการเมือง และระบบกฎหมายต่างๆ นอกจากนั้นพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม จะมีการจัดโครงสร้างองค์กรคู่ขนานไปกับองค์กรของรัฐ และหน่วยงานสังคมต่างๆ ตั้งแต่ระดับรัฐบาลส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคไปจนถึงการปกครองระดับท้องถิ่น อีกทั้งมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อองค์กรตุลาการ องค์กรการศึกษา องค์กรวิชาชีพ อีกทั้งกฎบัตรพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม วางหลักให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามนำพาประเทศผ่านนโยบายการเมือง กลยุทธ์ ทิศทางการเมือง อุดมคติ กิจกรรม ที่จัดให้มีขึ้นหรือได้รับการแนะนำ และประเมินผลโดยองค์กร และเจ้าหน้าที่ของพรรค

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองในกรณีของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับรัฐ (ลาว และเวียดนาม) รวมถึงสถาบันอื่นๆ และสถาบันทางสังคม เช่น องค์กรมวลชนทั้งหลาย (Mass organizations) ระบบเศรษฐกิจของลาวกับเวียดนาม และบทบาทของรัฐกับเอกชน และองค์กรร่วมชุมชน/มวลชน (Collective forces) ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางพัฒนาประเทศ การ

เปลี่ยนแปลงบทบาทอำนาจ และโครงสร้างขององค์กรนิติบัญญัติ และรัฐบาล⁸ บทบาทของประธานาธิบดี และประธานประเทศ และบทบาทอำนาจของรัฐบาล และสภาประชาชนท้องถิ่น อำนาจความเป็นอิสระ และโครงสร้างของศาล และสถาบันในกระบวนการยุติธรรม วิธีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กระบวนการทบทวน และแก้ไขสิทธิเสรีภาพ และการดำเนินงานขององค์กรมวลชน ทางสังคมที่มีอยู่ รวมไปถึงหน้าที่ของรัฐในการให้บริการด้านต่างๆ กับประชาชนไม่ว่าจะเป็นการศึกษา สาธารณสุข และการบริการทางสังคมอื่นๆ

ดังนั้น ปัจจุบันมีพรรคคอมมิวนิสต์เล็กใหญ่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ห้าแห่งทั่วโลก โดยพรรคคอมมิวนิสต์ได้มีอำนาจปกครองรัฐในห้าประเทศ (สาธารณรัฐประชาชนจีน คิวบา เกาหลีเหนือ ลาว และเวียตนาม) ซึ่งใช้การปกครองตามหลักการเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพ โดยมีที่มาจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียต ต่อมาได้มีการจัดตั้งองค์การคอมมิวนิสต์สากล ซึ่งเป็นองค์การหลักในการเผยแพร่พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษา ความหมาย และความสำคัญของรัฐธรรมนูญ และความหมายองค์ประกอบของสถาบันการเมืองแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียตนาม

2.2 เพื่อศึกษา การวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียตนาม

2.3 เพื่อศึกษา การวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจการบริหารในรูปแบบเมืองการปกครองระบบแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียตนาม

3.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียตนาม” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Studying) โดยการศึกษาทั้งเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) และเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่เป็นผลงานทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมือง เป็นต้น วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยเป็นการวิเคราะห์ และบรรยายเชิงพรรณนา ตามแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ อำนาจหน้าที่ของสถาบันทางการเมืองต่างๆ และวัฒนธรรมการเมือง ที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมือง และกระบวนการสู่ประชาธิปไตยรวมศูนย์ ในลัทธิมาร์ก-เลนิน

⁸ Mac Alister Brown and Joseph J. Zasloff. "Development of the Constitution". A country study : Laos (Andrea Matles Savada, editor). (Library of Congress Federal Research Division, July 1994), p. 167.

4. ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” ผู้วิจัยกำหนดตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ ความหมาย และความสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญ การวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครอง และวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจการบริหารในรูปแบบการปกครองระบบสังคมนิยม (คอมมิวนิสต์) เพื่อหาแนวทางพัฒนา ในด้านเนื้อหา (Content) ของรัฐธรรมนูญ ของทั้งสองประเทศซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีเนื้อหา ด้านรูปแบบสังคมนิยมมาร์กซิสต์ (Socialist-Marxism Constitution) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ และสรุปผลวิจัย ในรายละเอียดได้ ดังนี้

(1) เนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ว่าด้วย อำนาจอธิปไตย ในด้านบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศ ว่าด้วย อำนาจอธิปไตยนั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศได้บัญญัติไว้ในหมวดแรก (หมวดที่ 1) ของรัฐธรรมนูญ มีคำอธิบายถึงเจ้าของอธิปไตย อำนาจอธิปไตย ในภาพรวมนั้นเหมือนกันแต่แตกต่างกันในรายละเอียดของเจ้าของ ได้แก่ อำนาจอธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น ไม่ใช้คำว่า “อำนาจอธิปไตย” แต่ใช้คำว่า “อำนาจทั้งหมด” แทนอำนาจอธิปไตย และระบุว่า “อำนาจทั้งหมด เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนทุกเผ่าชน ซึ่งประกอบด้วยบรรดาชนชั้นที่หลากหลายอยู่ในสังคมโดยแบ่งเป็นกรรมกร กสิกร และนักเรียนผู้ปัญญาชน

(2) ขณะที่ “อำนาจอธิปไตย” ตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นั้นรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม หมวด 1 ได้บัญญัติให้ “อำนาจอธิปไตยเป็นของมวลชน” ซึ่งมีความหมายว่า ประชาชนทั้งหมด รวมทั้งชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่ม เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การที่รัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศบัญญัติให้มวลชนหรือประชาชนทุกชนเผ่า กรรมกร กสิกร นักเรียน และปัญญาชน เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยนั้น บ่งชี้ว่า เป็นอัตลักษณ์เด่นชัดของแนวความคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยที่ต่างไปจากประเทศประชาธิปไตยเสรีนิยม เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของรัฐธรรมนูญของสหราชอาณาจักร ระบุให้อำนาจอธิปไตยเป็นของรัฐสภา สาธารณรัฐฝรั่งเศส ระบุให้อำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ และราชอาณาจักรไทย ระบุให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย

รัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศ (ลาวกับเวียดนาม) ต่างก็เป็นรัฐธรรมนูญประเภทลายลักษณ์อักษร (Written Constitution) แบบอเมริกัน (American Model) ทำให้รัฐธรรมนูญมีลักษณะเช่นว่านี้ จึงมีหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญนั้นมีบัญญัติไว้เพื่อควบคุมไม่ให้กฎหมาย ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติ (สภาแห่งชาติ) ของทั้งสองประเทศตราขึ้นไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) มาตรา 96 บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นกฎหมายพื้นฐานของชาติ ทุกกฎหมายต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ” และรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2539) มาตรา 84 บัญญัติว่า “ร่างรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1992 ฉบับแก้ไขสะท้อนความมุ่งมั่น และความปรารถนาของประชาชนเวียดนามด้วยเหตุนี้จึงไม่มีใคร และไม่มีองค์กรใดให้ตนมีสิทธิฉกฉวยปัญหาประชาธิปไตย

รัฐธรรมนูญของรัฐต่างๆ ทั้งรัฐประชาธิปไตยเสรีนิยมหรือรัฐประชาธิปไตยประชาชนหรือที่เรียกว่า “รัฐสังคมนิยมมาร์กซิสต์” ก็ตาม ต่างก็มีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 256 ก็บัญญัติให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ต่างก็มีบทบัญญัติให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของประเทศตนได้ เช่นกัน และองค์กรที่มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้น ก็ต้องเป็นองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐธรรมนูญให้มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ องค์กรที่มีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้แก่ ที่ประชุมสภาแห่งชาติสปป.ลาว และที่ประชุมสภาแห่งชาติเวียดนาม ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาตรา 97 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “กองประชุมสภาแห่งชาติแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเท่านั้นที่มีสิทธิแก้ไขรัฐธรรมนูญ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกสภาแห่งชาติอย่างน้อยสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด” และรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาตรา 88 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “กฎหมาย และมติของสภาแห่งชาติต้องได้รับการอนุมัติ ด้วยคะแนนเสียงของสมาชิกสภาแห่งชาติมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดแต่การตัดสินใจที่จะปลดสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ออกจากตำแหน่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7 การตัดสินใจที่จะลดหรือขยายระยะเวลาในการดำรงอยู่ของสภาตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 85 และการตัดสินใจที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญตามที่ระบุไว้ในมาตรา 47 จะต้องได้รับการอนุมัติจากสมาชิกของสภาแห่งชาติอย่างน้อยสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด กฎหมาย และมติของสภาแห่งชาติต้องมีการเผยแพร่สืบห้าวันหลังจากการรับรอง ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 256 วรรคสอง บัญญัติโดยรัฐสภา ไว้ว่า “ผู้ตัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ”

องค์กรพรรคการเมืองในระบบพรรคเดียวของทั้งสองประเทศตั้งอยู่บนหลักการประชาธิปไตยรวมศูนย์ (Democratic Centralism) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่ใช้ภายในระบบพรรคการเมืองในระบบพรรคเดียว (Single party State) ตามแนวทางลัทธิมาร์ก-เลนิน (Marxist-Leninist Political Party) รัฐสังคมนิยม-มาร์กซิสต์ (Socialist-Marxist State) ซึ่งหลักการที่ว่านี้ทำให้การตัดสินใจในการจัดทำนโยบายพรรค นโยบายประเทศ การติดตามการปฏิบัติตามนโยบาย การควบคุมวินัยภายในพรรค โดยเป็นการควบคุมจากศูนย์กลางพรรค ซึ่งส่งผลให้พรรคการเมืองของทั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีความเป็นเอกภาพอย่างสูงมากขึ้น มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเป็นอย่างดี

สถาบันรัฐสภาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นฝ่ายนิติบัญญัติของทั้งสองประเทศ ตามระบบสภาเดียว (Uniserial System) ได้แก่ สภาแห่งชาติ (The National Assembly) สภาแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วยสมาชิก 164 คน และสภาแห่งชาติของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีมากกว่าหลายแต่ไม่เกิน 500 คน สภาแห่งชาติของทั้งสองประเทศ มีวาระ 5 ปี เท่ากัน สมาชิกสภาแห่งชาติของทั้งสองประเทศมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งจากรายชื่อที่ปรากฏอยู่ในบัญชีของพรรค (Party list) โดยการกากบาทหน้าชื่อผู้สมัครหรือไม่ประสงค์จะเลือกออก อันเป็นการ “กาออก” ซึ่งแตกต่างไปจากการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของราชอาณาจักรไทย และสหราชอาณาจักร ซึ่งใช้ระบบกากบาทหน้าชื่อ ผู้สมัครที่ผู้เลือกตั้งประสงค์เลือก “กาเข้า”

ในอัตลักษณ์ ด้านเนื้อหา (Content) ว่าด้วย รัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศซึ่งเป็น รัฐธรรมนูญที่มีเนื้อหา ด้านรูปแบบสังคมนิยมมาร์กซิสต์ (Socialist-Marxism Constitution) ใน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศว่าด้วยอำนาจอธิปไตยนั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของ ทั้งสองประเทศได้บัญญัติไว้ในหมวดแรก (หมวดที่ 1)

บทบาทของพรรคการเมืองที่มีต่อสถาบันการเมือง ว่าด้วย บทบาทของพรรคการเมือง ที่มี ต่อสถาบันการเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ต่างก็เป็นรัฐที่มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว (Single party State) ตามแนวทางของรัฐสังคมนิยม- มาร์กซิสต์ (Socialist-Marxist State) เน้นเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนนั้น รูปแบบรัฐบาล ว่าด้วย รูปแบบรัฐบาลของทั้งสองประเทศจึงมีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว เป็นองค์กรทางการเมืองที่สำคัญ และมีบทบาททรงอิทธิพลยิ่งต่อสถาบันการเมือง องค์กรพรรคการเมืองในระบบพรรคเดียวของทั้งสอง ประเทศ ตั้งอยู่บนหลักการประชาธิปไตยรวมศูนย์ (Democratic Centralism) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่ ใช้ตามแนวทางลัทธิเลนิน (Leninist Political Party)

ปัญหา อุปสรรค ความสัมพันธ์ระหว่างสภาแห่งชาติ ว่าด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างสภา แห่งชาติของลาวกับเวียดนามกับศาลประชาชนสูงสุด และอัยการประชาชนสูงสุดนั้น ตาม รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้สภาแห่งชาติของทั้งสองประเทศ มีอำนาจพิจารณาเลือกตั้งหรือปลดจาก ตำแหน่งประธานศาลประชาชนสูงสุด และอัยการประชาชนสูงสุด ตามข้อเสนอของประธานาธิบดี และ ประธานประเทศ

คณะกรรมการ ว่าด้วย คณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติของทั้งสองประเทศ เป็น องค์กรนิติบัญญัติลำดับรองที่ถือว่ามีสำคัญมากกว่ากรรมการสภาแห่งชาติ (National Assembly Committee) เพราะคณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติมีอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญของ ทั้งสองประเทศกำหนดไว้ในด้านสำคัญๆ หลายด้านด้วยกัน กล่าวคือ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ (1) มี อำนาจแต่งตั้ง (2) ทำหน้าที่เป็นองค์กรผู้เรียกประชุมสภาแห่งชาติ (3) มีสิทธิเสนอร่างกฎหมายต่อสภา แห่งชาติ และมีอำนาจเสนอชื่อบุคคลเพื่อให้สภาแห่งชาติเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีประธานประเทศ และรองประธานาธิบดี/รองประธานประเทศ

ลักษณะดังกล่าวข้างต้นนั้น พบว่า ความแตกต่างไปจากความสัมพันธ์ของราชอาณาจักร ไทย ลักษณะดังกล่าว พบว่า ความสัมพันธ์ของสภาผู้แทนราษฎร และฝ่ายตุลาการหรือองค์กรตุลาการ ของราชอาณาจักรไทยอย่างสิ้นเชิง เพราะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น ฝ่ายตุลาการ และ องค์กรอัยการมีอิสระตัดขาดความสัมพันธ์กับสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ แต่สำหรับ รัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศ (ลาวกับเวียดนาม) มีบทบัญญัติที่ตอกย้ำให้เห็นถึงอำนาจสูงสุดของฝ่าย นิติบัญญัติ (สภาแห่งชาติ) ในฐานะตัวแทนของประชาชนหรือมวลชน ที่สามารถพิจารณาแต่งตั้ง และ ถอดถอนจากตำแหน่งประธานศาลประชนสูงสุด และอัยการประชาชนสูงสุดได้

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทั้งในด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมือง ผู้วิจัยนำเสนอแนะ ดังนี้

- 1) การสร้างความเข้มแข็ง การรวมกลุ่มความสามัคคีของประชาชน ตระหนักถึงเอกภาพแห่งชาติ
- 2) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์แห่งชาติอย่างครบถ้วน เพื่อแก้ปัญหา ในด้านนโยบายแห่งชาติ
- 3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการเป็นผู้นำของพรรคในระบบการเมืองพรรคเดียวให้มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับประชาชน

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) หากแต่่นโยบายดังกล่าวนี้ กลับกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของคนบางกลุ่มอย่างชัดเจน หาวิธีแก้ไขนโยบายอย่างไร
- 2) รัฐบาลจะต้องคำนึงถึงการใช้อำนาจ ศาลควรจะต้องพิทักษ์ความชอบธรรมด้วยกฎหมาย
- 3) กระบวนการพิจารณากร่างรัฐธรรมนูญ ควรมีการสื่อสาร และการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรเพิ่มกรณีการศึกษาจากบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองด้านอื่นๆ
- 2) การวิจัยครั้งต่อไปเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ สถาบันการเมือง ให้นิสิตทำเรื่องราชอาณาจักรไทยศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในสมาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- เต็ม วิภาคย์พจนกิต. ประวัติศาสตร์ลาว. มุลินนิโครงการตำราสังคมศาสตร์, เอกสาร ทางวิชาการ หมายเลข 3. 2530, สิงหาคม 2530.
- ปวริศร เลิศธรรมเทวี. รัฐธรรมนูญกับการรับรอง และคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2558.
- หนูฮัก ภูมิสวรรค์, บทอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญแห่ง สปป. ลาว, ที่เสนอต่อที่ประชุม สภาประชาชนสูงสุดครั้งที่ 6, 13 สิงหาคม 1991.
- Cima, Ronald J., (ed.), *Vietnam a Country Study*, Area handbook Department series, (Department of The Army, Washington DC : 1989
- Mac Alister Brown and Joseph J. Zasloff. "Development of the Constitution". A country study, Laos (Andrea Matles Savada, editor). (Library of Congress Federal Research Division, July 1994.